

Събитията през 1915 г. и България

Голѣмата война бѣше въ своя пълнѣн разгаръ. Германия и Австрия си премѣрваха силитѣ съ съюзенитѣ Англичани, Французи, Руси, Италианци и Белгийци. Три четвърти отъ земното кълбо изпращаха своитѣ синове по безкрайнитѣ бойни фронтове. Тамъ гдѣто човѣчеството бѣше струпало отъ единъ вѣкъ най-последнитѣ творения на своя гений, тамъ гдѣто се гордѣха съ най-възвишенитѣ идеи за човѣколюбие, правда и миръ — тамъ именно, ожесточението и ужасътъ на войната бѣха най-голѣми. Съ единъ замахъ кървавиятъ бичъ на войната разруши Белгия, преобърна въ изгорѣла пустиня най-плодородната областъ на Франция — Шампанъ, и обрече на гладъ и студъ нѣколко милиона население. Единъ сърдцераздиращъ плачъ на милиони човѣшки същества се разнесе изъ Европа. Най-добритѣ сили загиваха, цѣлъ единъ свѣтъ бѣше обреченъ на гибелъ.

Зиналитѣ гърла на милиони пушки и орджия заплашваха да сринатъ онова, което отъ вѣкове бѣ строено. Развързани бѣха ний-страшнитѣ сили на природата: злото, огънятъ и мечътъ. Бѣха настанали страшнитѣ дни на човѣшката предисподня. Единъ цѣлъ свѣтъ като че ли отговаряше за натрупанитѣ отъ вѣкове лжи, интриги, коварства и престѣпления.

Единъ вѣкъ едва се бѣше изтекълъ отъ Наполеоновитѣ войни. Пепелищата отъ ония мрачни времена едва се бѣха покрили съ нови заселища, поколенията още си спомняха живо за ония голѣми войски, които оставяха следъ себе си само смъртъ и димъ — и отново трѣбваше измъченото човѣчество да се подложи на заклание.

Нали това бѣха умнитѣ народи — нали Франция бѣше люлката на човѣшкитѣ свободи! Нали Англия горделиво заявяваше, отъ своето великолепно усамотение, че съ силата на своята свѣтловна мощъ, ще пази миръ! Нали Германия мирно проникваше съ своя трудъ и умъ по четиритѣ краища на свѣта! . . .

Свѣтътъ се мамеше. Мирътъ не бѣше нищо друго освенъ сръдство за приготвление. Голѣмитѣ държави се напреварваха въ увеличание на своитѣ въоръжения. Хиляди и хиляди нови сръдства за борба се възприемаха, усъвършенствуваха и нареждаха въ обширния боенъ арсеналъ. Всичко каквото науката успѣваше да открие изъ недрата на тайнственото, веднага се вземаше отъ ръководителитѣ на войната като инструментъ. Всичко каквото химията, физиката и всички други отдѣли на човѣшката наука, бѣха добили следъ толкова трудъ и грижи, бѣше грабнато за военни цели. Свѣтътъ бѣше се превърналъ на единъ пространенъ воененъ лагеръ. 300 милиона хора бѣха засегнати отъ войната. Тѣ бѣха заложили своятъ дългогодишенъ трудъ,